

TJULENJ LISICO ŪČI,
KAKO NASTANEJO KOVALENTNE VEZI

Besedilo: Ajda Medvešek

Ilustracije: Barbara Lekše

Tjulenj in lisica iz polarne zime
sta odšla na obisk med Eskime.

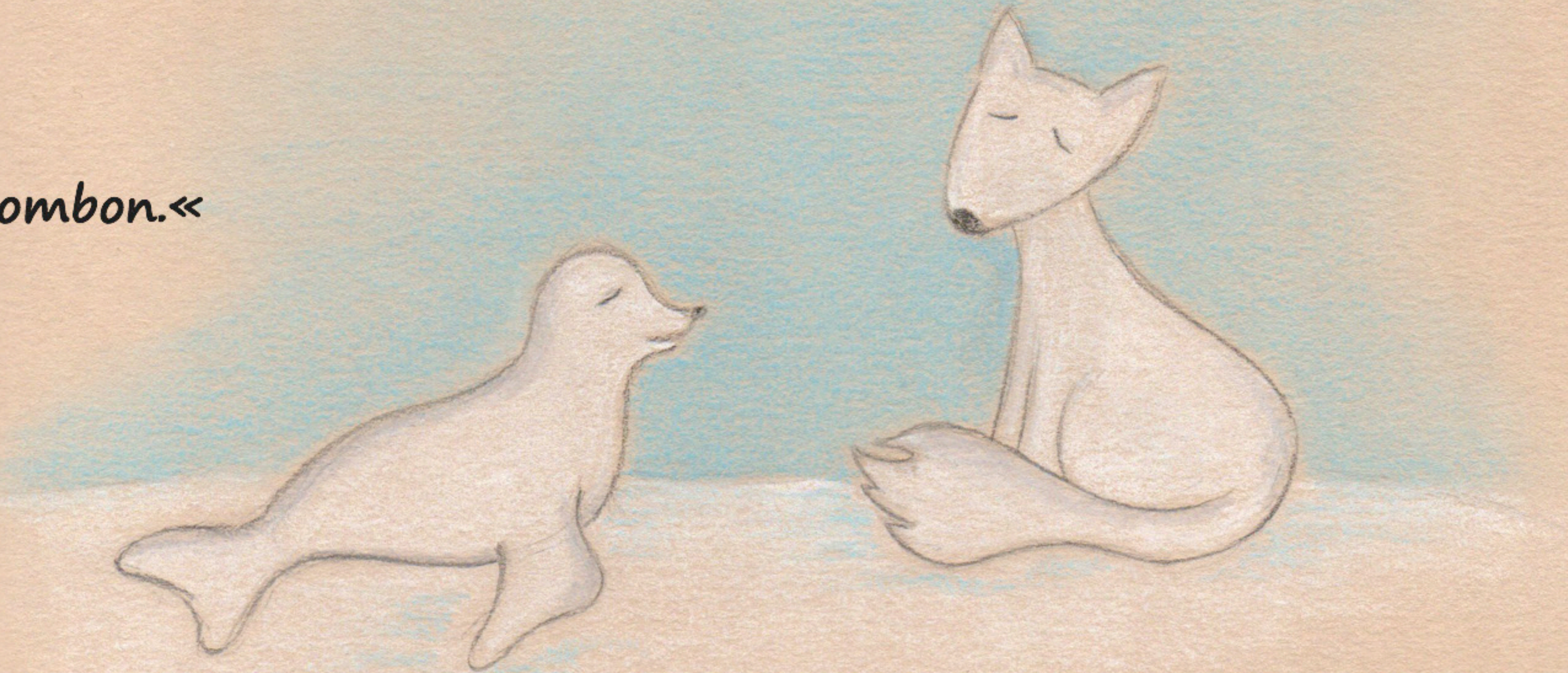
»Glej, Eskimi prodajajo sladoled;
posladkajva se – brez slabe vesti in brez
besed.«

»Kepica spominja na atom,«
pravi tjulenj,
lisica pa mu odvrne:
»Mene bolj na okrogel čokoladni bombon.«

Lisička, ti bom že razložil tako,
da kemija tudi tebi razumljiva bo.

Glej, moj bratec prihaja,
še en sladoled, prosim, da večja bo kemijska zabava.

Dogovorimo se, ena sladoledna kepica zdaj ne bo bombon,
ampak bo od nekovin zunanji oz. valenčni elektron.

Tjulnja brata prava
sladoled si deliti znava.

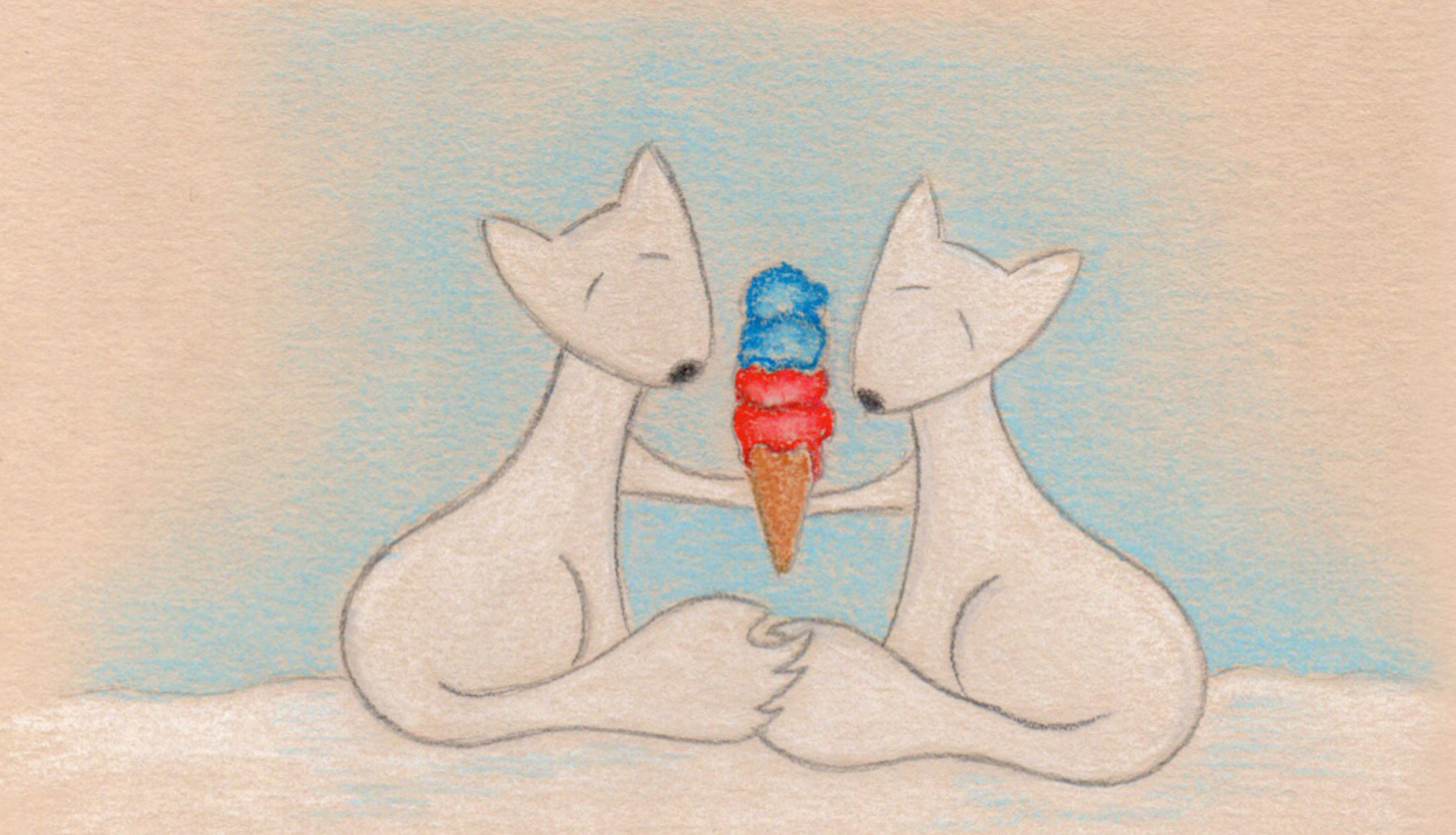
Jaz dam kepico, ti daš kepico –
skupaj sva ustvarila sladoledni par,
kemijsko rečeno, elektronski par.

Med nama je zdaj posebna vez,
bolj učeno – enojna nepolarna kovalentna vez.

Lisica ugotavlja –
torej, če s sestrico lisičko kupiva vsaka
po dve kepici sladoleda, jih imava dva para;
po kemijsko sta zdaj to dva elektronska para.
Med nama s sestrico je zdaj še močnejša vez,
dvojna nepolarna kovalentna vez.

Tjulenj zadovoljno prikimava, ker vidi,
da lisički kemija postaja prava zabava.

Mimo pride še lisjak,
ki tudi sladoled bi lizal rad.
Očarati želi lisico,
zato ji kupi tri kepice,
da ta kar zardi v lica.
Skupaj sladoled si zdaj delita,
to pomeni 3×2 – sladkata se oba.

A lisica z mislimi pri učenju je,
šteje, koliko vezi zdaj imata le.
Računa, gleda in razmišlja;
tako j ugotovi, da vezi so tri,
trojna nopolarna kovalentna vez res zelo močno drži.

Tjulenj želi lisičko še več naučiti,
zato se spet po kepici odpravi
in navdušen pravi,
sladoled si lahko deliva tudi midva,
saj sva prijatelja.

A lisica zvitorepka svojega slovesa
izdala ne bo zlepa.

Lisica k sebi sladoled vleče z vsemi močmi,
da tjulenj komaj se korneta še drži.

Nič pretirano tjulenj ne kljubuje,
saj ve, da z lisico polarno kovalentno vez prikazuje.

